

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2004 vp

Hallituksen esitys eräiden verolakien muuttamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eräiden verolakien muuttamiseksi (HE 57/2004 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Erkki Laanterä, valtiovarainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Matti Merisalo, Verohallitus
- esittelijäneuvos Marina Äimä, korkein hallinto-oikeus

- tullilylitarkastaja Leena Korkiavuori, Tullihallitus
- verojohtaja Timo Räbinä, Helsingin verotoimisto
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- veropoliittinen asiamies Virpi Pasanen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Kirjallisen lausunnon ovat toimittaneet

- Arvopaperivälittäjien yhdistys ry
- Kansaneläkelaitos
- Keskuskauppakamari
- Suomen Pankkiyhdistys
- Suomen veroasiantuntijat ry
- Valtakunnallisten Eläkeläisjärjestöjen Neuvottelukunta VENK
- valtiovarainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi tuloverolakeja, varallisuusverolakeja, ennakoperintälakeja, verotusmenettelystä annettua lakia, veronkantolakeja, eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksesta annettua lakia, rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annettua lakia, yhtiöveron hyvityksestä annettua lakia, perintö- ja lahjaverolakeja, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettua lakia,

arvonlisäverolakeja, varainsiirtoverolakeja, valmisteverotuslakia, tullilakeja ja arpajaisverolakeja.

Tuloverolakeja ehdotetaan muutettavaksi siten, että työntekijälle työkäyttöä varten järjestetystä tietoliikenneyhteydestä ei syntyisi työntekijän yksityiskäytöstä veronalaista etua. Luovutusvoiton määrää laskettaessa sijoitusrahasto-osuuksien hankintamenon vähentämisjärjestys

ehdotetaan määräytyväksi samalla tavalla kuin arvo-osuusjärjestelmän piirissä olevien arvopapereiden hankintamenon vähentämisjärjestys nykyisin määräytyy. Esityksessä ehdotetaan myös, että arvopapereiden, arvo-osuuksien ja muun niihin verrattavan omaisuuden hoidosta ja säilyttämisestä aiheutuvat menot olisivat vähennuskelpoisia vain 50 euroa ylittävältä osin.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että eräiden sosiaalietuuksien takaisinperintä otettaisiin huomioon sen vuoden verotuksessa, jolloin takaisinperintä on tapahtunut. Eläketulon jaksoitus voitaisiin tehdä vain, jos takautuvan eläkkeen määrä olisi vähintään 500 euroa.

Lisäksi ehdotetaan, että tuloverolaissa säädetty merityötulon määritelmä muutettaisiin vastaamaan Merenkululaitoksen organisaatiouudistuksen jälkeistä tilannetta siten, että merityötulovähennykseen oikeuttavalla aluksella tarkoitettaisiin Merenkululaitoksen, Varustamoliikelaitoksen tai muun laivanisännän alusta, jota käytetään viranomaisen tilaamissa tehtävissä merialueella.

Varallisuusverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että varojen verovapautta laajennettaisiin. Verovapaiksi varoiksi ehdotetaan säädettäväksi muun muassa omassa tai perheen käytössä olevat tavanomaiset kulkuneuvot sekä eräät tavanomaiset kulutusosuuksuntien ja osuuspankkien osuudet.

Ennakkoperintälakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että määrältään vähäiset ennakonkannon alaiset tulot voitaisiin sisällyttää ennakonpidätyksen laskentaperusteisiin ja näin luopua erillisestä ennakonmäärittämismenettelystä näiden tulojen osalta.

Verotusmenettelystä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset koottaisiin nykyistä kattavammin verotusmenettelystä annettuun lakiin. Lakiin sisällytettäisiin samalla myös säännökset tiedonantovelvollisuuteen liittyvästä sähköisestä asioinnista. Tiedonanto-

velvollisuuden laiminlyöntien seuraamukseksi ehdotetaan säädettäväksi hallinnollinen laiminlyöntimaksu. Lisäksi ehdotetaan, että arvopaperinvälittäjien ja rahastoyhtiöiden tiedonantovelvollisuutta laajennettaisiin. Luovutusvoiton verotusta varten tarpeellista tiedonantovelvollisuutta laajennettaisiin koskemaan myös vakuutusyhtiöitä ja muita tahoja, jotka välittävät sijoituksia. Sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevaa sääntelyä tarkistettaisiin myös julkisuuslainsäädännön kokonaisuudistuksen edellyttämällä tavalla siten, että veroviranomaiset oikeutettaisiin saamaan tietoja verotusta varten eri tiedonantovelvollisia koskevien salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä.

Veronkantolakiin ehdotetaan lisättäväksi veronpalautukselle maksettavaa korkoa koskeva yleissäännös. Palautuskoron taso ehdotetaan alennettavaksi kiinteästä yhdeksän prosentin vuotuisesta korosta markkinakorkotasoon sidotuksi koroksi. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös tullilakiin. Valmisteverotuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin veronpalautukselle ja takaisin perittävälle valmisteverolle maksettavan koron määrää koskevat säännökset. Koron taso ehdotetaan vastaavasti kuin veronkantolaissa muutettavaksi markkinakorkotasoon sidotuksi koroksi.

Eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että huojennuksen myöntämiseen liittyvä ratkaisutoimivalta siirrettäisiin Verohallituksen määräämälle verovirastolle. Eri verolakeja ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että verosta vapauttamista koskevien asioiden ratkaisutoimivalta siirrettäisiin, siltä osin kuin toimivalta vielä on Verohallituksessa, verovirastoille.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Osa säännöksistä tulisi sovellettaviksi ensimmäisen kerran vuoden 2004 ja osa vuoden 2005 verotuksessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esitys sisältää useita eri verolakeja koskevia muutosesityksiä, joiden tarkoituksena on lähinnä rationalisoida, yksinkertaistaa ja joustavoittaa verotuksen toimittamista. Esitys on osa laajempaa verotusmenettelyn uudistamista, joka tähtää muun ohessa siihen, että verohallinto voisi luonnollista poistumaa hyväksi käyttäen vähentää tavoitteekseen asettamansa noin 1 300 henkilötyövuotta vuoteen 2012 mennessä. Verohallinnossa työskentelevien määrä alenisi silloin nykyisestä noin 6 300 henkilöstä 5 000 henkilöön.

Valiokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannatettavina. Verotustoimi on yksi niistä yhteiskunnan toiminnoista, joissa henkilötyötä voidaan korvata huomattavassa määrin nykyaikaista tietotekniikkaa ja sähköisiä menettelytapoja hyväksi käyttäen ilman, että asiakkaiden oikeusturva, palvelu tai muut etuudet heikentyisivät olennaisesti. On jopa päinvastoin nähtävissä, että uusilla menettelytavoilla voidaan parantaa asiakkaiden palvelua ja tasavertaistaa kohtelua. Näin on tapahtunut esimerkiksi ennakonpidätysten muutosten maanlaajuisessa puhelinpalvelussa, veroehdotusmenettelyn käyttöönotossa ja verotuksen toimittamisessa koko maata koskevien, yhtenäisten poimintakriteerien mukaan.

Verotusmenettelyn joustavoittaminen merkitsee väistämättä kaavamaisuuden lisääntymistä yksittäisen asiakkaan verotuksessa. Tässä esityksessä ehdotettujen muutosten vaikutus on kuitenkin valiokunnan käsityksen mukaan varsin pieni, käytännössä useissa tapauksissa jopa olematon. Toisaalta verotuksessa on jo aiemmin omaksuttu esimerkiksi omavastuuosuuksien kaltaisia kaavamaistuksia, joilla on nyt esitettyjä suurempi vaikutus verotuksen lopputulokseen. Yksi merkittävimmistä on ollut työmatkakulujen omavastuuosuuden käyttöönotto sekä vähenemisen enimmäismäärän rajaaminen kattosäänöllä.

Valiokunta pitää esitystä edellä esitetyillä perusteilla lähtökohtaisesti hyväksyttävänä, eikä sillä ole huomautettavaa useimpiin ehdotuksiin. Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota eräisiin menettelyllisiin seikkoihin ja yksityiskohtiin ja pitänyt tarpeellisena eräitä tarkennuksia.

Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin seuraamukset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uuden hallinnollisen sanktion, laiminlyöntimaksun, käyttöönottoa. Laiminlyöntimaksu koskisi kattavasti kaikkia niitä sivullisia, joille on säädetty velvollisuus antaa verotuksen toimittamista varten tarvittavia tietoja. Tärkein ryhmä olisivat työnantajat, joiden antamiin vuosi-ilmoitustietoihin verotus nykyisellään keskeiseltä osin perustuu. Säännöksellä selkiinnytetäisiin rajaa verovelvollisen tai suorituksen maksajan *oman* ilmoitusvelvollisuuden ja *sivullisen* ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin välillä; ensiksi mainittuja koskisi veronkorotus, jälkimmäisiä laiminlyöntimaksu. Säännöstä on perusteltu lisäksi sillä, että se soveltuu massamenettelyyn huomattavasti paremmin kuin nykyinen uhkasakkomenettely. Laiminlyöntimaksun määräämiseen liittyisi hallituksen esityksen mukaan aina harkintaa, ja maksu voitaisiin jättää perustellusta syystä myös määräämättä.

Valiokunta pitää sivullisen tiedonantovelvollisuuden sanktiointia selkeän ja hallinnollisesti toimivan säännöksen turvin perusteltuna. Muutos nykytilaan esimerkiksi vuosi-ilmoitusten osalta on lähinnä selkiinnyttävä. Valiokunta katsoo kuitenkin, ettei laiminlyöntimaksua voida rinnastaa ainakaan suoraviivaisesti veronkorotukseen, koska se ei ole veron pääomaan lisättävä erä, vaan erillinen maksu. Se, että laiminlyöntimaksun ja veronkorotuksen käyttötarkoitus on sama, ei muuta asiaa valiokunnan käsityksen mukaan. Valiokunta esittää sen vuoksi, että verotusmenettelylakiin ehdotettuja säännöksiä tarkistettaisiin laiminlyöntimaksua koskevalta osin niin, että viittaukset veron maksua ja sen laimin-

lyöntiä sääteleviin lakeihin korvattaisiin viitauksilla korkolakiin.

Valiokunta katsoo sen sijaan, etteivät lainsäädännön rikosoikeudelliset seuraamukset ole esteenä laiminlyöntimaksun kaltaisen hallintosanktion käyttönotolle. Tässäkään suhteessa nyt esillä oleva säädöstilanne ei ole uusi; verotusmenettelylaki sisältää jo nyt mm. säännökset veronkorotuksesta ja uhkasakkomenettelystä. Jälkimmäiset on tarkoitus sinänsä kumota tässä yhteydessä. Valiokunta yhtyy oikeuskirjallisuudessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan veronkorotuksen — ja nyt siis myös laiminlyöntimaksun — tarkoitus ja soveltamisalue ovat toiset kuin varsinaiseen rikossyytteen perustuvan rangaistuksen. Muussa tapauksessa rikossyyte voisi lähes menettää merkityksensä, koska veronkorotus ja jatkossa laiminlyöntimaksu ehditään määrätä yleensä aina ennen asian rikosoikeudellista käsittelyä. Eri asia on sitten, miten veronkorotus tai laiminlyöntimaksu otetaan rangaistusta määrättäessä huomioon.

Hallituksen esityksen perusteluissa on tuotu esiin sitä harkinnanvaraa ja niitä oikeusturvakeinoja, joita laiminlyöntimaksuun liittyy. Tiedonantovelvollista kuultaisiin aina ja hänelle varattaisiin tilaisuus virheen tai puutteen korjaamiseen. Vähäisen laiminlyönnin osalta on todettu nimenomaisesti, että maksu voitaisiin jättää määräämättä. Lisäksi on tarkoitus, että Verohallitus antaa asiassa yhtenäistämisohteet yhtenäisen soveltamiskäytännön turvaamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että tiedonantovelvollisen oikeussuojaan ja sen takeisiin kiinnitetään huomiota myös käytännössä ja että säännöksen yhtenäisestä soveltamisesta huolehditaan asianmukaisesti. Hallituksen esityksen perusteluissa kuvattu sanktiotaso on myös osoitettava käytäntöä ajatellen. Valiokunta yhtyy lisäksi valtiovarainministeriön kantaan, jonka mukaan laiminlyöntimaksua ei voitaisi määrätä silloin, kun tiedonantovelvollisella ei ole hallussaan vaadittavia tietoja.

Sähköinen tiedonsiirto

Verotusmenettelylakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Verohallitus voisi vel-

voittaa sivullisen antamaan tiedot sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen. Tällä tavoin halettaisiin jouduttaa tietoteknisten mahdollisuuksien hyväksi käyttöä verotuksen toimittamisessa.

Sähköinen tiedonantovelvollisuus on tarkoitus ulottaa ainakin aluksi vain merkittävää yritystoimintaa harjoittaviin eli yrityksiin, joissa on yli 40 työntekijää. Rajaa voidaan valtiovarainministeriön mukaan alentaa kehityksen myötä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Ministeriön mukaan huolehdittaisiin lisäksi siitä, että velvoitteen täyttämisestä ei aiheudu elinkeinotoiminnalle vähäistä merkittävämpiä kustannuksia. Säännöksessä edellytettäisiin lisäksi, että tietojen suojaus henkilötietolain tarkoittamalla tavalla on selvitetty, ennen kuin tiedot voidaan antaa. Verohallituksen tulee huolehtia lisäksi siitä, että tiedonsiirron menetelmät toimivat asianmukaisesti.

Varautuminen säädöstasolla sähköisen tiedonsiirron yleistymiseen on valiokunnan saaman selvityksen mukaan ajankohtaista ja aiheellista. Sähköinen tiedonsiirto tulee lisääntymään merkittävässä määrin lähivuosina. Hallituksen tarkoituksena on mm. antaa lähiaikoina esitys pientyönantajien maksupalvelujärjestelmästä. Sen myötä pientyönantajien käyttöön tulisi lähimmän vuoden aikana maksuton, Internet-verkossa toimiva atk-järjestelmä, jonka avulla työnantajat voisivat antaa työnantajavelvoitteita koskevat tietonsa verohallinnolle ja vakuutuslaitoksille sähköisesti. Verohallinnossa on lisäksi tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2005 lopussa sähköinen, Internet-verkossa toimiva, vuorovai- kutteinen verokorttimuutospalvelu. Tavoitteena on myös, että vuoden 2005 verotuksessa olisi mahdollisuus palauttaa tuloveroilmoitus sähköisesti Internet-verkon kautta vuonna 2006. Hallitusohjelmaan kirjattu verotilin käyttöönotto edellyttää sekin sitä, että sähköinen tiedonsiirto yleistyy. Sähköinen tiedonsiirto ja prosessien automatisointi on valtiovarainministeriön mukaan myös ehdoton edellytys sille, että verohallinto voi luonnollista poistumaa hyväksi käyttäen toteuttaa tavoitteekseen asettamansa

1 300 henkilötyövuoden vähennyksen vuoteen 2012 mennessä.

Valiokunta pitää sähköisen tiedonsiirron laajentamisesta ehdotetuin tavoin perusteltuna, vaikka ensisijainen tavoite on saada tiedon luovuttajat toimimaan vapaaehtoisuuden pohjalta, kuten tähänkin asti. Valiokunta pitää lisäksi asianmukaisena sitä, että tietoturvalle asetetaan lain tasolla tarkat vaatimukset, ennen kuin tiedonantovelvollisuus voi syntyä.

Sähköinen tiedonantovelvollisuus ei koskisi esityksen mukaan luonnollisia henkilöitä eikä kuolinpesiä, ellei kysymys ole elinkeinotoimintaan tai maa- ja metsätalouteen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta. Vaikka pientyöantajien asemaa ollaan kehittämässä myös tietoteknisesti, valiokunta pitää kuitenkin tarkoituksenmukaisena rajata tässä vaiheessa Verohallituksen päätökseen perustuvan velvollisuuden ulkopuolelle kaikki luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät. Tätä koskevaa ehdotusta on perusteltu erikseen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Palautuskoron suuruus

Hallitus esittää, että myös muussa kuin tuloverotuksessa otetaan käyttöön kalenterivuositain tarkistettavaan markkinakorkoon sidottu palautuskorko. Esitys merkitsi sitä, että veronkantoasetuksessa olevasta yhdeksän prosentin vuotuisesta korosta luovuttaisiin mm. palautettavien tullien, valmisteverojen, autoveron ja arvonlisäveron osalta. Palautukselle maksettaisiin sen sijaan korkoa, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi tällä hetkellä 0,5 prosentin vuotuisesta korkoa. Palautuskorko ei olisi jatkossa veronalaista tuloa, kuten nykyisin. Esityksen perusteluissa on arvioitu, että muutos merkitsee yli 20 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtiolle.

Valiokunnan kuulemat, eri veronmaksajaryhmiä edustavat asiantuntijatahot ovat pääosin vastustaneet esitettyä muutosta. Kannanotoissa on katsottu mm., ettei palautuskorkoa voida verrata tuloverotuksen ennakonpalautukselle maksettavaan korkoon, koska koron kertymisajat

ovat tuloverotuksessa tyypillisesti lyhyemmät kuin välillisessä verotuksessa.

Useat asiantuntijat ovat sinänsä hyväksyneet luopumisen yhdeksän prosentin korkotasosta mutta esittäneet, että palautuskorko sidottaisiin markkinakorkoon sellaisenaan. Kahden prosenttiyksikön vähennystä ei ole pidetty perusteltuna, koska kysymyksessä on virheellisesti toimitetun verotuksen oikaisuun liittyvä palautuskorko. Asiassa on nähty myös yleisempiä verotuksen toimittamiseen liittyviä oikeusturvaongelmia, koska veronsaajalla ei olisi enää samanlaista korkoriskiä kuin nykyisin.

Valiokunta pitää perusteltuna sitä, että nykyisestä ylisuuresta yhdeksän prosentin palautuskorosta luovutaan. Hallituksen esityksessä omaksuttu ajattelu tukee verolajien yhdenmukaisuutta. Ehdotettu korkotaso vastaisi käytännössä pankkien maksamaa talletuskorkoa ja olisi siis niihin nähden markkinaehtoinen ja ohjaavuudeltaan neutraali. Esitystä voidaan perustella näillä syillä. Valtiovarainministeriö on katsonut lisäksi, että jos kahden prosenttiyksikön vähennys jätetään tekemättä, olisi myös harkittava sen vaikutuksia tuloverotuksen palautuskorkoihin. Vastaavasti olisi harkittava myös jäännösveron korkoa, koska jäännösveron korko ja palautuskorko määräytyvät samalla tavalla. Tällä olisi välitön vaikutuksensa kaikkiin jäännösveroa maksaviin luonnollisiin henkilöihin ja kuolinpesiin. Vuonna 2002 heitä oli yli 780 000. Näiden muutosten rahallisia tai muita vaikutuksia ei ole selvitetty eikä arvioitu esityksen valmistelun yhteydessä.

Valiokunta katsoo edellä esitetyillä perusteilla, ettei hallituksen esitystä ole syytä muuttaa. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä sitä, että veronkantoon liittyvien korkojen perusteita selvitetään tarkemmin mahdollisimman oikeudenmukaisen ja neutraalin tason varmistamiseksi. Valiokunta esittää asiaa koskevaa lausumaa.

Valiokunta pitää sen sijaan korkotasosta erillisenä kysymyksenä sitä, miten verottajan tulee menetellä tulkinnanvaraisissa tilanteissa. Asia on säädetty mm. verotusmenettelylaissa. Selvää on, että viranomaisen ratkaisun tulee perus-

tua aivan muihin tekijöihin kuin muutoksenhakuun liittyvän korkoriskin alhaisuuteen.

Ehdotetulla koron muutoksella on vaikutusta mm. lukuisiin vireillä oleviin autoverovalituksiin. Asia on otettu huomioon ehdotetuissa voimaantulosäännöksissä. Niiden mukaan veronpalautukselle maksettava korko lasketaan lain voimaantulopäivää seuraavan kuukauden loppuun yhdeksän prosentin vuotuisen koron mukaan ja siitä eteenpäin uusien säännösten mukaan. Valiokunta pitää tätä asianmukaisena ja riittävänä, eikä ehdota säännösten voimaantulolle erityistä myöhempää voimaantuloa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös tullihallinto ehtii saada järjestelmänsä ehdotetussa aikataulussa kuntoon.

Omaisuuksien hoidosta tai säilyttämisestä aiheutuneiden menojen omavastuuosuus

Hallitus esittää 50 euron suuruisen omavastuuosuuden säätämistä arvopapereiden, arvosuukien ja muun näihin rinnastettavan omaisuuden hoidosta aiheutuville menoille. Omavastuuosuuden katsottaisiin kattavan myös vähennyskelpottomat menot.

Esityksen taustalla ovat puhtaasti menettelylliset syyt; esitys liittyy verotusmenettelylakiin samanaikaisesti ehdotettuihin sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskeviin laajennuksiin. Niiden mukaan omaisuuden hoitoa harjoittavien tahojen, kuten pankkien ja sijoituspalveluyritysten, tulee ilmoittaa perimänsä palkkiot verohallinnolle. Omavastuuosuuden käyttöönotto merkitsisi sitä, että tiedot voitaisiin antaa ilman, että luovuttajien tarvitsisi jakaa perimäänsä omaisuuden hoitopalkkiota vähennyskelpoiseen ja -keltvottomaan osaan. Hoitopalkkiot voitaisiin siten lisätä käytännössä lähes kaikkien verovelvollisten esitetyttyyn ilmoitukseen ja käsitellä verotuksessa yhdenmukaisella tavalla. Silloin myöskään veroehdotuksia ei tarvitsisi palauttaa enää pelkän omaisuudenhoitopalkkion vuoksi.

Esitys kiristää toisaalta jossain määrin pääomatulojen verotusta, ja sen vaikutus on suhteessa tuntuvien vähäisiä pääomatuloja saavilla.

Tässä mielessä se ei tue säästämiseen ja pääoman muodostukseen liittyvää aktiivisuutta.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä kuitenkin perusteltuna myös omavastuuosuutta koskevalta osin, koska sillä tavoin verotusmenettelyä voidaan kehittää merkittävästi, eikä muutoksen vaikutus yksittäisessä tapauksessa ole kovin suuri. Esimerkiksi verotuksessa ilmoitetut omaisuudenhoitopalkkiot ovat usein pienempiä kuin 50 euroa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty omavastuuosuuden sijaan erityistä pääomatulovähennystä. Sen suuruus olisi 50 euroa, kuitenkin enintään pääomatulojen määrä. Tällaista mallia on tutkittu valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös asian valmistelussa, mutta se on osoittautunut monin tavoin ongelmalliseksi. Sen aiheuttama verotulojen vähenemä olisi lisäksi laskelmien mukaan noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Valiokunta ei pidä mallia näistä syistä toteuttamiskelpoisena.

Työnantajan järjestämä tietoliikenneyhteys

Työnantajan järjestämää tietoliikenneyhteyttä koskeva verovapaus ehdotetaan säädettäväksi tavanomaisen henkilökuntaetuuden muodossa. Työnantajan työtehtäviä varten järjestämästä tietoliikenneyhteyden yksityiskäytöstä ei muodostuisi siten veronalaista etua. Asiaan ei vaikuta se, onko yhteys kiinteähintainen vai perustuuko laskutus liittymän käyttöön. Esitystä on kannatettu poikkeuksetta, ja valiokunta puoltaa sen hyväksymistä esitetyssä muodossa.

Valiokunta toteaa kuitenkin selvyden vuoksi, että silloin, kun työntekijä käyttää itse hankimaansa tietoliikenneyhteyttä työtehtävissään, työnantaja voi korvata siitä aiheutuvat kulut ilman veroseuraamuksia. Sen sijaan, jos työnantaja maksaa myös yksityiskäytöstä aiheutuneita kuluja, suoritus on veronalaista tuloa, kuten aina työnantajan korvatta työntekijän omia elantomenoja.

Yksityiskohtaiset perustelut

Valiokunta esittää, että verotusmenettelylakia koskevaa lakiehdotusta (lakiehdotus 5) muutettaisiin seuraavin tavoin:

15 §. Tulotietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus.

Säännös koskee sivullisen velvollisuutta antaa verotusta varten tarpeellisia tietoja. Yleistä tiedonantovelvollisuutta ehdotetaan tarkennettavaksi 4 momentissa arvopaperikauppojen osalta niin, että tiedonantovelvollisia olisivat arvopaperimarkkina-laissa (495/1989) tarkoitettujen arvopaperinvälittäjien lisäksi vakuutusyhtiö-lais-sa (1062/1979) tarkoitetut vakuutusyhtiöt, ulko-maisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) tarkoitetut edustustot ja pääasiamie-het, vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoi-tetut vakuutusyhdistykset sekä muut sijoitusneu-vontaa tai omaisuudenhoitoa harjoittavat. Tie-donantovelvollisuus koskisi tehtyjä tai välitetty-jä arvopaperikauppoja sekä niiden osapuolia ja maksettuja kauppahintoja, kuten tähänkin asti. Tiedonantovelvollisuutta laajennettaisiin lisäksi koskemaan myös yhteissijoitusyritysten osuuk-sien merkintöjä ja lunastuksia.

Valiokunta pitää ehdotettua laajennusta epätarkkana siltä osin kuin siinä viitataan muuta sijoitusneuvontaa tai omaisuuden hoitoa harjoittaviin tahoihin. Velvollisuuksia koskevien säännösten tulisi olla tarkkarajaisia, etenkin kun niiden tehosteeksi ehdotetaan laiminlyöntimaksun kaltaista hallintopakkosäännöstä. Valiokunta ehdottaa, että epätarkka viittaus poistetaan säännöksestä.

Valiokunta pitää muutoin ehdotettuja laajennuksia perusteltuina mahdollisimman kattavan perustiedon saamiseksi verotuksen toimittamista varten.

16 §. Meno- ja vähennystietoja koskeva siviilisen yleinen tiedonantovelvollisuus.

Ehdotetussa uudessa 9 momentissa säädettäisiin omaisuuden hoidosta ja säilyttämisestä perittyä maksua koskevasta tiedonantovelvollisuudesta. Säännöksessä mainittujen tahojen olisi toimitettava verohallinnolle tiedot omaisuuden hoidosta perimistään maksuista verotuksen toimittamista varten.

Valiokunta ehdottaa säännökseen kahta samonnallista tarkennusta. Tiedonantovelvollisia olisivat siten muiden ohella ulkomaisen luotto-

ja rahoituslaitoksen toiminnasta annetussa laissa tarkoitetut sivukonttorit sekä arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitetut tilinhoitajayhteisöt ja niiden asiamiehet.

22 §. Tietojen antamista koskevat erityissäännökset.

Säännös koskee sivullisen tiedonantovelvollisuuden liittyviä erityisiä määräyksiä.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta antaa tiedot sähköistä tiedonsiirto-
menetelmää käyttäen. Verohallitus voisi antaa
tätä koskevan määräyksen. Tarkoituksena on,
että sähköinen tiedonantovelvollisuus rajattai-
siin alkuvaiheessa koskemaan vain merkittävää
yritystoimintaa harjoittavia yrityksiä eli niitä,
joilla on yli 40 työntekijää.

Sähköinen tiedonantovelvollisuus ei koskisi ehdotuksen mukaan lainkaan luonnollisia henkilöitä eikä kuolinpesiä, ellei ole kysymys elinkeinotoimintaan tai maa- ja metsätalouteen liittyvistä tiedoista. Nämä tiedot tulisi antaa sähköisessä muodossa, jos Verohallitus niin määräisi.

Edellä on käsitelty sivullisen tiedonantovelvollisuuteen liittyviä tieto- ja oikeusturvatekijöitä. Valiokunta katsoo niihin viitaten, ettei tiedonantovelvollisuutta sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen ole syytä ulottaa tässä vaiheessa lainkaan luonnollisiin henkilöihin tai kuolinpesiin. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että tätä koskeva maininta poistettaisiin säännöksestä.

22 a §. Laiminlyöntimaksu.

Säännös koskee sivullisen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuvaa seuraamusta, joksi ehdotetaan erityistä uutta laiminlyöntimaksua.

Edellä on käsitelty laajemmin laiminlyöntimaksuun liittyviä periaatteellisia seikkoja. Laiminlyöntimaksu ei ole veron pääomaan lisättävä erä, kuten veronkorotus. Se määrätään sivulliselle tämän tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi. Maksuunpantavaksi tulee siten vain laiminlyöntimaksu, ei veroa. Valiokunta ei pidä sen vuoksi perusteltuna, että säännöksessä viitataan veron maksamisen laiminlyöntiä sääte-

levään veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin. Valiokunta ehdottaa sen sijaan, että viittaus sidotaan korkolakiin. Käytännössä lopputulos seuraamusten suuruuden suhteen on sama. Maksamattomalle laiminlyöntimaksulle perittävä korko ei olisi myöskään vähennyskelpoinen.

23 a §. Muutoksenhaku.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi tiedonantovelvollisen muutoksenhakuoikeutta koskeva säännös. Siinä säädettäisiin tiedonantovelvollisuutta koskevan valituksen lisäksi myös laiminlyöntimaksua koskevasta oikaisuvaatimuksesta sekä muutoksenhausta siihen. Laiminlyöntimaksun luonteen vuoksi muutoksenhausta korkeimman hallinto-oikeuteen tulisi valiokunnan mielestä viitata hallintolainkäyttölakiin ja palautet-

tavalle laiminlyöntimaksulle maksettavan koron osalta korkolakiin. Valiokunta ehdottaa, että säännöksen 5 ja 6 momentteja tarkistetaan näiltä osin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset 1—4 ja 6—15 hyväksytään muuttamattomina,

että 5. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

5.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/1995) 15, 17, 22 ja 23 §, 32 §:n 1 momentti, 34 §:n 1 momentti sekä 88 §:n 1, 3 ja 4 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 15 § osaksi laeissa 1387/1997 ja 981/1999, 17 § laissa 1165/2002, 23 § osaksi laissa 505/1998, 32 §:n 1 momentti ja 88 §:n 4 momentti laissa 907/2001 ja 34 §:n 1 momentti laissa 1122/1996, sekä
lisätään 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1122/1996 sekä laeissa 1127/1996 ja 1172/1998, uusi 8 ja 9 momentti, jolloin nykyinen 8 momentti siirtyy 10 momentiksi, sekä lakiin uusi 22 a ja 23 a § seuraavasti:

15 §

Tulotietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

(1—3 mom. kuten HE)

Arvopaperimarkkina-laissa (495/1989) tarkoitettua arvopaperinvälittäjän, vakuutusyhtiölaissa

(1062/1979) tarkoitetun vakuutusyhtiön, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) tarkoitetun edustuston ja pääasiamiehen *sekä* vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitetun vakuutusyhdistyksen (*poist.*) on toimitettava verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot tekemistään tai välit-

tämistään arvopaperikaupoista, kauppojen osapuolista ja maksetuista kauppahinnoista sekä tekemistään tai välittämistään yhteissijoitusyritysten osuuksien merkinnöistä ja lunastuksista siltä osin kuin tietoja ei ole toimitettu 17 §:n 1 momentin nojalla.

(5—8 mom. kuten HE)

16 §

Meno- ja vähennystietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

— — — — —
(8 mom. kuten HE)

Sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (579/1996) tarkoitetun sijoituspalveluyrityksen, ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalveluja Suomessa annetussa laissa (580/1996) tarkoitetun ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen sivuliikkeen ja edustuston, arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitetun arvopaperikeskuksen ja tilinhoitajayhteisön ja sen asiamiehen, luottolaitostoinnasta annetussa laissa (1607/1993) tarkoitetun luottolaitoksen, ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetussa laissa (1608/1993) tarkoitetun *sivukonttorin* ja edustuston (*poist.*) ja sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitetun rahastoyhtiön sekä ulkomaisen rahastoyhtiön toiminnasta Suomessa annetussa laissa (225/2004) tarkoitetun ulkomaisen rahastoyhtiön sivuliikkeen ja edustuston on toimitettava verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot omaisuuden hoidosta tai säilyttämisestä perimistään maksuista.

— — — — —
17 §
(Kuten HE)

22 §

Tietojen antamista koskevat erityissäännökset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Verohallitus voi määrätä, että tiedonantovelvollisen on annettava tässä luvussa tarkoite-

tut tiedot sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen. Luonnollista henkilöä tai kuolinpesää ei voida velvoittaa antamaan tietoja sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen (*poist.*). Tiedot voidaan antaa sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen, kun tietojen suojaaminen henkilötietolain (523/1999) 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla on selvitetty.

22 a §

Laiminlyöntimaksu

(1—5 mom. kuten HE)

Laiminlyöntimaksu ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen meno. Laiminlyöntimaksu tilitetään valtiolle. *Maksuunpannulle ja maksettavaksi erääntyneelle maksamattomalle laiminlyöntimaksulle peritään vuotuista korkoa, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden aikana sovellettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukainen viivästytkorko. Maksamattomalle laiminlyöntimaksulle perittävä korko ei ole tuloverotuksessa vähennyskelpoinen.*

23 § (Kuten HE)

23 a §

Muutoksenhaku

(1—4 mom. kuten HE)

Tiedonantovelvollinen saa hakea hallinto-oikeuden päätökseen muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen *siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

Jos laiminlyöntimaksua muutoksenhaun johdosta palautetaan, palautettavalle maksulle maksetaan (*poist.*) maksupäivästä takaisinmaksupäivään korko, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä. *Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.*

32, 34 ja 88 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää veronkantoon liittyvien korkojen perusteita tarkemmin mahdollisimman oikeudenmukaisen ja neutraalin tason varmistamiseksi.

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Olavi Ala-Nissilä /kesk
vpj. Matti Ahde /sd
jäs. Eva Biaudet /r
Jyri Häkämies /kok
Kyösti Karjula /kesk
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Maija-Liisa Lindqvist /kesk (osittain)
Mika Lintilä /kesk
Pirkko Peltomo /sd

Iivo Polvi /vas
Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /kesk
Kimmo Sasi /kok (osittain)
Anni Sinnemäki /vihr
Irja Tulonen /kok
vjäs. Timo Kalli /kesk
Bjarne Kallis /kd
Mikko Kuoppa /vas
Eero Lämsä /kesk (osittain)
Aulis Ranta-Muotio /kesk.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut**Tulonhankkimismenot**

Lakiesityksessä ehdotetaan tuloverolain 54 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan omaisuuden hoitopalkkion verovähennys-oikeuteen tulisi 50 euron omavastuu. Verovelvollinen voisi näin ollen vähentää arvo-papereiden, arvo-osuuksien ja muun näihin rin-nastettavan omaisuuden hoidosta ja säilyttämi-sestä aiheutuneet menot vain 50 euroa ylittäväl-tä osalta. Vastalauseen allekirjoittajien mielestä edellä mainitun omaisuuden hoidosta ja säilyttä-misestä aiheutuneet menot tulee voida vähentää nykyiseen tapaan kokonaisuudessaan. Arvo-papereiden omistus on Suomessa yksityishenki-löiden osalta jakautunut varsin laajoihin väestö-ryhmiin ja varsin pienetkin omistussalkut ovat nykyään hyvin yleisiä. Tällaisissa tapauksissa ehdotettu omavastuuosuus ja tuleva pääoma-verotuksen uudistus johtavat yhteisvaikutuk-seltaan huomattavasti ankarampaan verotuk-seen kuin pääomaverotuksessa yleisesti on tar-koitettu. Allekirjoittaneet eivät näin ollen kan-nata uuden 2 momentin lisäämistä tuloverolain 54 §:ään.

Vastalauseen muutosehdotukset**1.****Laki****tuloverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 42 §:n 2 ja 3 momentti, 47 §:n 4 momentti, 74 §:n 1 momentin 2 kohta ja 112 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 42 §:n 2 ja 3 momentti laissa 475/1998, sekä *lisätään (poist.)* 69 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1086/2000 ja 1065/2003, uusi 4 mo-mentti sekä lakiin uusi 112 a § seuraavasti:

Veronpalautuksen palautuskorko

Veronpalautukselle maksettavan palautuskoron taso ehdotetaan alennettavaksi kiinteästä 9 pro-sentin vuotuisesta korosta markkinakorko-tasoon sidotuksi koroksi niin, että viitekorosta vähennettäisiin kaksi prosenttiyksikköä. Vasta-lauseen allekirjoittajien mielestä palautuskorko tulisi sitoa markkinakorkoon ilman erillistä vä-hennystä. Kahden prosenttiyksikön vähennys markkinakorkotasosta ei ole perusteltua, sillä on otettava huomioon, että kyseessä on virheel-lisesti toimitetun verotuksen oikaisuun liittyvä palautuskorko. Esitettyä veronkantolain 27 b §:ää sekä valmisteverolain 39 §:ää ja tullilain 39 §:ää on muutettava siten, että korkotason määrittelystä poistetaan kahden prosenttiyksi-kön vähennys.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi 1., 8., 9. ja 10. lakiehdotus muu-tettuina (Vastalauseen muutosehdo-tukset).

42 ja 47 §
(Kuten VaVM)

54 §
(*Poist.*)

69, 74, 112 ja 112 a §
(Kuten VaVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

8.

Laki

veronkantolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 11 päivänä elokuuta 1978 annettuun veronkantolakiin (611/1978) uusi 27 b § seuraavasti:

27 b §

Jos veroa palautettaessa on lain mukaan maksettava korkoa, se lasketaan, jollei asianomaisessa verolaissa toisin säädetä, vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982)

12 §:ssä tarkoitettu viitekorko (*poist.*). Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

9.

Laki

valmisteverotuslain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 39 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1379/1997, seuraavasti:

39 §

Tulliviranomaisen on ilman hakemusta viipymättä suoritettava verovelvolliselle tämän liikaa suorittama valmistevero. Jos veronoikaisun tai valituksen johdosta valmisteveroa palautetaan, palautusmäärälle suoritetaan korko. Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko (*poist.*). Korko lasketaan veron maksupäiväs-

tä. Korkoa ei makseta 17 euroa pienemmälle palautettavalle määrälle. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Takaisin perittävälle, liikaa palautetulle valmisteverolle peritään korko. Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko (*poist.*). Korko lasketaan liikaa palautetun valmisteveron maksupäivästä takaisinperinnälle määrättävään erä-

päivään, viimeksi mainittu päivä mukaan lukien. Korkoa ei peritä 17 euroa pienemmästä

takaisin perittävästä määrästä. Peritty korko ei ole tuloverotuksessa vähennyskelpoinen meno.

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

10.

Laki

tullilain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 39 §:n 2 momentti seuraavasti:

39 §

Jos tullia on koodeksin 236 artiklassa tarkoitettun tullinpalautushakemuksen tai valituksen johdosta palautettu, palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa. Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko (*poist.*). Korko lasketaan tullinpalautushakemuksen tai valituksen vireilletulopäivästä taikka, jos tulli on maksettu vasta mainittujen ajankohtien jälkeen, tul-

lin maksupäivästä takaisinmaksupäivään. Jos valituksessa tarkoitettua asiasta on tehty aikaisemmin tullinpalautushakemus, joka on hylätty, korko lasketaan hakemuksen vireilletulopäivästä. Korkoa ei makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 2004

Jyri Häkämies /kok
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Iivo Polvi /vas

Kimmo Sasi /kok
Irja Tulonen /kok
Bjarne Kallis /kd
Mikko Kuoppa /vas